

Перспективним напрямом дослідження можуть виступати питання, пов'язані із системою підготовки фахівців, створенням умов для формування управлінського культури як професійної якості керівника.

### ЛІТЕРАТУРА

1. Адаир Д. Джон Адаир о менеджменте и лидерстве : [пер. с англ.] / Дж. Адаир ; под ред. П. Томаса. – М. : Эксмо, 2007. – 208 с.
2. Амстронг М. Основы менеджмента. Как стать лучшим руководителем / М. Амстронг. – Ростов н/Дону : Феникс, 1998. – 512 с.
3. Армстронг М. Как стать эффективным руководителем : [пер. с англ.] / М. Армстронг. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2005. – 160 с.
4. Васильченко Л. В. Професійна компетентність керівника / Л. В. Васильченко, І. В. Гришина. – Харків : Основа, 2006. – 208 с.
5. Главацька О. Л. Менеджмент соціальної роботи : теорія та практика : навчально-методичний посібник / О. Л. Главацька. – Тернопіль : Вектор, 2015. – 616 с.
6. Князев С. Управление. Искусство, наука, практика / С. Князев. – Минск : Армита-Маркет, 2002. – 512 с.

**О. Я. Жизномірська**

*кандидат психологічних наук, доцент  
кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти  
Тернопільського обласного комунального інституту  
післядипломної педагогічної освіти,  
o.ya.oksana@ukr.net*

### **ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ТА МОТИВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ**

На сучасному етапі освітнього, економічного та політичного розвитку відбуваються суттєві зміни, що потребують висококваліфікованих спеціалістів у галузі соціальної роботи. Так, здійснюючи професійну підготовку майбутніх кадрів, особистість викладача повинна бути зорієнтована на створення творчого, інноваційного середовища, результатом якого є їх конструктивні форми поведінки, спілкування, прагнення до самовдосконалення та професійного зростання. Водночас освітяни мають також здійснювати акцент на методиці викладання своїх дисциплін; заохочувальних стимулах до навчальної діяльності студентів; практичних умінь ефективно та миттєво реагувати, діяти у складних, форс-мажорних соціальних ситуаціях; конструктивно вирішувати конфліктні ситуації; уміння вести переговори соціально-педагогічного спрямування; толерантне ставлення до усіх учасників освітнього процесу; відчувати гармонію між внутрішнім та зовнішнім «Я» особистості.

Аналіз наукових праць засвідчує, що у психологічних дослідженнях розглядаються питання акмеологічної готовності (А. Деркач, В. Зазикін, Х. Шарапенко); акмеологічної компетентності (О. Гречаник); ресурсної особистості фахівця (М. Гуцман); мотивація особистості (Є. Ільїн) тощо.

Переконані, що студенти, котрі обрали «стежину» соціальної сфери мають бути позитивно спрямовані, змотивовані, конструктивно налаштовані до аналізу та вирішення різних питань; критично здійснювати аналіз проблем; вміти надавати соціальну допомогу; створювати позитивну атмосферу; знаходитися у творчому пошуку; здійснювати самоконтроль та адекватно оцінювати зміни соціального вектору [3].

Власне кажучи, як зазначає М. Гуцман, особистість у період свого професійного становлення, все ж таки, володіє багатьма ресурсами та потенційними можливостями, що допомагають їй впоратися з будь-якими труднощами у складному, суперечливому житті [2]. Вважаємо, що студентська спільнота може переживати деякі негаразди у вищому навчальному закладі, зокрема досягненні ними успіхів у навчальному процесі; інколи можуть перебувати у стресових ситуаціях; зазнавати непорозумінь із викладачами, однокурсниками; почувати себе доволі невпевненими у власних починаннях. Згідно таких міркувань, особистість викладача повинна володіти не лише фаховими компетенціями, але й «звертатися» до прагнень «розуміння», «допомоги», «підтримки», а також уміти зацікавити студентів своїм інтелектуально-інноваційним ресурсом та моральними настановами щодо вирішення певних складних ситуацій. З нашої точки зору, в конструктивній міжособистісній взаємодії «викладачі-студенти», останні навчаються ефективно працювати, долати власні труднощі, аналізувати свої помилки, невдачі, уміють ґрунтовно розмірковувати над соціальними питаннями, співпрацювати й консультувати клієнтів різних соціальних категорій. Так, дослідниця здійснюючи аналіз «ресурсної» особистості виокремлює цілу їх низку, що позитивно впливають на саморозвиток та самозростання людини. Зокрема, особистісні ресурси, що включають риси, установки щодо регуляції власних поведінкових проявів (самоконтроль, самооцінка); психічні ресурси (когнітивні, психомоторні, емоційні, вольові та інші можливості особистості), що здатні забезпечити вирішення проблем та водночас здійснити контроль над своїми емоціями; професійні ресурси, супроводжується рівнем знань, умінь, навичок, досвіду, що ними володіє особистість у вирішенні життєвих ситуацій; соціальні ресурси, що відображають рівень соціальної та моральної підтримки, життєві цінності, почуття власної гідності, віри в себе, впевненість міжособистісних взаємин; фізичні ресурси, характеризуються станом фізичного та психічного здоров'я, функціональними резервами; матеріальні ресурси, що пов'язані з рівнем фінансового, життєвого забезпечення особистості [2, с. 52].

Водночас О. Гречаник визначає такі складові акмеологічної компетентності :

- акмеологічне спрямування (потреби в досягненнях, мотивація успіху);
- акмеологічні знання (характер знань з педагогічної майстерності, акмеології, теорії самовдосконалення, подолання вікових криз професійного становлення);
- акмеологічні вміння (конструктивні, організаційні, комунікативні, гностичні);

- індивідуально-психологічні якості (схильність до ризику, подолання проявів тривожності, розвиток емпатії, здатність до самооцінки) [1, с. 24].

Поряд з цим, актуальним залишається також питання мотивації особистості майбутнього фахівця. Насамперед, увага соціальних педагогів та психологів має бути спрямована не лише на здійснення студентами навчання, але й на те, як і що відбувається в їх розвитку мотиваційних прагнень до професійної діяльності. Так, формування мотивації – це виховання у студентської молоді ідеалів, створення ціннісних орієнтирів, чітке визначення своїх пріоритетів у поєднанні з їх життєвими цінностями, вподобаннями, можливостями.

Таким чином, професійні компетенції фахівця та його мотиваційна спрямованість безпосередньо впливає на досягнення успіху, відчуття власної гідності, самоповаги, формує власну самооцінку, впевненість, відчуття самодостатності у творчих, соціальних та інноваційних починаннях. З упевненістю можемо сказати, що молода людина, котра цілковитою мірою уже самовизначилася у соціальному «напрямку» повинна володіти фаховими компетенціями, що відображаються у конструктивному діалозі з іншими, вмінням працювати з викликами сьогодення, а також у команді партнерської взаємодії, передбачати соціальні ризики, мати «випереджаюче» мислення, нелінійне бачення тощо.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Назаренко В. С. Професійний успіх педагога як соціально-педагогічна проблема : наук.-метод. посібник. Частина I / В.С. Назаренко, Л.М. Назаренко, С.Ф. Одайник. – Харків, 2015. – 96 с.
2. Психологія національної безпеки : зб. тез наук. пр. / за ред. М. Й. Варія. – Л. : «Сполом», 2017. – 192 с.
3. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2006. – 512 с.

**С. М. Калаур**

*кандидат педагогічних наук,  
доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи  
Тернопільського національного педагогічного  
університету імені Володимира Гнатюка,  
svitlanakalaur@gmail.com*

#### **ОБҐРУНТУВАННЯ ПОТРЕБИ У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ ДО МЕДІАТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

У полі зору фахівця, що реалізовуватиме соціальну політику, повинна бути організація власної поведінки на різних стадіях конфлікту, формування змістовної й динамічної характеристики, вибір найбільш оптимальних моделей і стратегій поведінки у конфлікті. Кваліфікований соціальний працівник має мати у своєму арсеналі широкий спектр методів і форм розв'язання конфліктів, повинен